

Visitas Inderøy, Mosvik, Røra og Sandvollan sokn

28.01. – 01.02.2015

Visitaforedrag søndag 1. februar 2015

Biskop Tor Singsaas

Takk for inspirerende og gode dager med visitas på Inderøy og i Mosvik.

Vi har møttes ansikt til ansikt. Ofte har vi hatt dette i tankene og refleksjonene under visitasen. Vi blir til i møtet med ansiktet til den andre. Alt fra vi er spebarn er det mors og fars ansikt som betyr mest for oss som menneske og medmenneske i framtida.

Noen innledende ord om Guds ansikt og menneskets ansikt:

Først **menneskets ansikt**, - ditt og mitt ansikt.

Vi kan gi liv, - og vi kan ta liv fra et medmenneske med måten vi vender vårt ansikt på. Enten mot vårt medmenneske, - eller vi vender vårt ansikt bort fra det.

Ansiktet er speilet til menneskets sjel. Vårt ansikt sier hvem vi er, og hva vi vil.

Når vi møter hverandre, søker vi hverandres ansikt.

De fleste av oss har vært oppe i den situasjon, at den vi holder mest av, ikke vil vende sitt ansikt mot oss. Det er umulig å fange blikket til ham eller henne. Da veller fortvilelsen og redselen innover oss. Vil vi miste den vi holder mest av?

Liv og krefter forlater oss. Angsten kryper inn i oss som på tusen bein. Vi sover ikke. Spiser ikke. Tapet av et kjært ansikt suger livskraft og livsmot ut av oss. Vi kjemper for livet. Det bortvendte ansikt er tegnet på at livet og kjærligheten er borte. Et oppgjør må til. Et krevende forsoningsarbeid.

Når så den kjære igjen vender sitt ansikt mot en, - hvor blick møtes, - og øyner blir hos, - da er det som å få livet tilbake! Plutselig blir en vår fargene, lyset, sola, kjenner luktene, hører fuglene syngende, ser barna leke, hører latter og glede. Møter andre menneskers ansikt. Da er det som å ha gått fra langfredag til påskedag. For livet gir oss langfredags- og påskedagsopplevelser.

Kjærligheten driver angsten vekk!

Guds ansikt

4. Mosebok 6, 24 – 26: *Den aronittiske velsignelse:*

Herren velsigne deg og bevare deg! Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt ansikt mot deg og gi deg fred!

(I den nye oversettelsen er ansikt bruk to ganger, - ordet åsyn er utelatt. Men i vårt liturgiske språk har vi beholdt åsyn.)

Vi har det fra Gud. Ansikt gir liv. Gud vender alltid sitt ansikt mot oss. Det er aldri vendt bort fra en eneste en av oss. Gudbilledligheten kommer fram i oss når vi vender ansiktene mot hverandre.

Jeg tror det sterkeste med Jesus Kristus var møtet med hans ansikt. Det eneste ansikt du kan se inn uten å gå i stykker, - uten å måtte skjule deg. Han er den eneste du våger å vise hele deg. Han vil aldri skade deg, gjøre narr av deg, - få deg til å skjemmes. Han holder varsomt fast i ditt liv, slik at ingen ting går i stykker hos deg.

Det er Guds ansikt som møter oss i Jesus Kristus. Vi møter hans ansikt i de mange Jesus-fortellingene i Det nye testamente. De må fortelles om igjen og om igjen. Når vi forteller blir de til levende fortellinger. Og de må fortelles slik at det er som om Jesus kommer gående gjennom rommet.

For kjærligheten, Kristi kjærlighet, driver angsten bort

Barna i fokus i 2015

Jeg begynner slik med tanker omkring ansikt som metafor for hva som gir liv, og hva som kan frata oss livsglede, - for i Nidaros bispedømme skal vi i 2015 sette barnet i fokus.

Barn må møte ansikt som er vendt mot seg. Øyne som ser på seg. Alle barn må ha en voksen som bryr seg om seg, og som verner og gir varme, omsorg og beskyttelse. Barn skal ikke være redde. Barn skal få være barn, og ikke mor og far eller foresatt for egen mor og far.

Vi ønsker å løfte fram barnet og barndommens karakter med vekt på kunnskap om barnet, respekt og varsomhet og vektlegging av at barnet som alle oss andre er medsendt en hellighet som beskyttelse av Gud. Ingen eier barnet. Barnet har fått livet i gave fra Gud. Det har som alle oss andre en urørlighetsone som ingen skal krenke.

Vi må som voksne ha vår positive oppmerksomhet vendt mot barnet i hverdagen. Vi skal være medmennesker som kanskje må gå ned i knehøyde for å se barnet i øynene.

Vi voksne har et ansvar for vår egen måte å være forbilder på, men også ved å ha vår oppmerksomhet mot barn og unge som kjenner seg utenfor. Det er så viktig å vite om iallfall en voksen som har vist en omsorg og oppmerksomhet når en føler seg forlatt og ensom blant jevnaldrende. Det ligger et sterkt håp i at det er noen som bryr seg. Et nabobarn trenger en voksen nabo ved siden av mor og far, - en som hilser blidt når en går forbi, - stopper opp og ser på en.

Vi vil fokusere på barns liv og oppvekstvilkår i samarbeid med mange dette året, både i kirke og samfunn.

«Størst i Guds rike» er barnet kalt, medsendt en hellighet av Gud som beskyttelse.

Rapporter

Før visitasen er det utarbeidet flere rapporter, - fra prost Gustav Danielsen, fra sokneprest Ottar Strand på vegne av menighetsrådene, fra kirkeverge Kjell Westerdahl på vegne av Inderøy kirkelig fellesråd og årsrapport trosopplæring 2014 fra menighetspedagog Lise Marit Hansen.

Dette er fyldige og gode rapporter som gir god oversikt over menighetsarbeid, kirker og kirkegårder. De forteller om et rikt og levende menighetsliv, - og om kirker og kirkegårder som gjennomgående er i god forfatning.

Disse rapportene har vært utgangspunkt for vårt arbeid under visitasen. Alle disse blir vedlagt protokollen, som også danner grunnlag for oppfølginga etter visitasen. Rapportene vil være viktige arbeidsredskap for menighetsrådene i det videre arbeid framover. De tegner et godt bilde av situasjonen i dag, samt ser framover mht rådernes arbeid.

Møte med ansatte

Møtet med de ansatte er et av visitasens mest betydningsfulle møter. De ansatte er menighetens viktigste ressurs. De må vi ta godt vare på.

Menighetene har en god og kompetent stab som viser arbeids glede og raushet. De ansatte er motiverte. Alle er seg bevisst at de arbeider i tett kontakt med mange mennesker. Gode relasjoner er viktig. Prest, prestevikar, kirkeverge, kantorer, trosopplærere/menighetspedagog, kontormedarbeider og kirketjenere gir positive og bevisste bidrag til at kirka har godt omdømme i Inderøy kommune.

God kommunikasjon, gjensidig informasjon og gjennomsiktighet er grunnleggende for godt medarbeiderskap i menigheten. En legger i staben vekt på at det enkelte menighetslem skal oppleve seg tatt på alvor i møte med kirkas medarbeidere.

Stabsmøtet skal være regelmessig. Det er viktig. Stabsmøtet er i stor grad viet dagens og ukens planlegging og samhandling. Men stabsmøtet egner seg ikke til alt. Jeg utfordrer ledelsen til i tillegg å finne andre møteformer som sikrer god faglig samarbeid og kommunikasjon, som bla ivaretar behovet for faglig og tverrfaglig fordypning mellom medarbeiderne.

Videre vil jeg påpeke at alle tilsatte skal ha en årlig medarbeidersamtale med sin daglige leder.

Møte med menighetsrådene

Jeg vil først gi en honnør til menighetsrådenes medlemmer for innsatsen i denne menighetsrådsperioden. Dere har lagt ned et stort frivillig arbeid. Og jeg håper at flere av dere kan tenke dere en ny periode når vi nå skal ha valg igjen til høsten. For kontinuitet er viktig også i dette arbeidet. Flere av rådsmedlemmene melder at det tok en tid før en «skjønnte» hva arbeidet gikk ut på. Derfor er det ønskelig at det blir med noen over i neste periode som har erfaring. For det er opplagt en utfordring å komme som ny inn i menighetsrådsarbeidet. Det er etter hvert blitt mange oppgaver lagt til rådet, og det vil ta tid før en opplever å ha den nødvendige oversikt over alt som behandles.

Vi samtalte særlig om det som for tiden er hovedfokus i bispedømmet, - oppslutning om gudstjenesten, - synkende dåpstall, og som jeg innledningsvis alt har berørt; barnet og Jesusfortellingene.

Rapportene viser er rikt arbeid i menighetene. Jeg vil takke sokneprest Ottar Strand og prestevikar Jan Olav Veium for godt og kreativt arbeid. Prestene utfyller hverandre på en fin måte. Her er et spennende konfirmantarbeid som holder høy kvalitet, og som bidrar til at det er mange unge som søker kirkelig konfirmasjon. De unge er kvalitetsbevisste. Og når mange ønsker kirkelig konfirmasjon, er det et godt tegn på at konfirmantopplegget holder meget god kvalitet.

Referatet gir mer i detalj på hva vi arbeidet med i møtet med menighetsrådene. Her vil jeg først og fremst understreke betydningen av samarbeid over menighets-/soknegrensene. Menighetene utfordres til å utvikle samarbeid om gudstjenester, - hvor en ser på om det er mulig med et variert gudstjenestetilbud hvor den enkelte kirke får bidra med sitt særpreg. En har alt et godt samarbeid

over menighetsgrensene innenfor kirkemusikken/korarbeidet. Trosopplæringen gir også anledning til samordning og samarbeid, selv om den ofte fungerer best lokalt, særlig for de minste barna.

Det er tydelig at menighetsrådene er innstilt på å finne nye veier til samarbeid over menighetsgrensene, da vi merker at langt flere enn tidligere søker utenfor lokalmenigheten for å bli møtt også i sine åndelige behov. Samtidig er det viktig for rådene å være lokalt bevisste, bygge godt omkring de tradisjonene som har bære- og livskraft. Særlig er det viktig for de minste barna å ha et menighetstilbud i sitt nærområde.

Vi drøftet i menighetsrådet særlig utfordringen knyttet til søkningen til gudstjenestene i menighetene.

Gudstjenesten

Gudstjenesten er pulsslaget i menighetens liv.

Når vi er samlet om Ord og sakrament i gudstjenesten, er Gud midt imellom oss, i Ordet, dåpen og nattverden. Det er Gud, i Jesus Kristus, som skaper kirka. Alt han eier og har, har han med seg. Det er ikke kvaliteten på oss mennesker som avgjør om vi er en rett menighet eller ikke. For alt avhenger alene på Jesus Kristus. Når Han er her, - og vi er samlet om Ham, da er vi en sann kirke.

Derfor er gudstjenesten umistelig for oss. Den er det viktigste i menighetens liv. Her samles alle, uansett hvem vi er, hva vi har gjort, hva vi måtte mene. Dette er et fellesskap som er samlet omkring Kristus. Han forener oss.

Gudstjenestesøkningen er for tiden en stor utfordring for alle bispedømmets menigheter.

I menighetene i Inderøy kommune søker folk til kirka når de har en grunn. Når det er dåp, konfirmasjon, vigsel, begravelse, så kommer folk. Likeså i julehøytida. Kirka betyr mye for folk. Vi merker det når vi står ved livets korsveier. Det må markeres. Da har kirka en selvsagt plass.

Nidaros bispedømme har hatt en bekymringsfull nedgang i gudstjenestebesøket, - nærmere 10 % på ca. 10 år. Det kan ikke fortsette slik. Dette må vi finne ut av. Derfor har jeg tatt initiativ til at vi går grundig inn i dette, og med åpenhet og ærlighet ser hva årsakene kan være, og så prøve å gjøre noe med det. Vi inviterer folk til å si hva de opplever som en god gudstjeneste. Hva betyr den? Hva vil de eventuelt ha forandring på?

De siste tallene kan tyde på en positiv utvikling for Inderøy. Jeg utfordrer menighetsrådet til regelmessig å drøfte disse spørsmålene. Det handler om konstant å fokusere på gudstjenesten som det viktigste i menighetens liv.

Det skal bli spennende å se om vi lykkes med å få et økt regelmessig gudstjenestebesøk. For vi har verdens viktigste budskap å meddele; *«Han som har skapt deg, elsker deg over alt. Han har gitt sitt liv for at du skal leve i frihet og glede.»*

Kirkemusikk

En viktig del av gudstjenesten er sangen og musikken, - kunsten i kirken, - det jeg kaller for «det usynlige sakrament». Kirkesang og kirkemusikk, kirkekunsten i kirkebygget, i det hele; estetikken, er kraftig underkommunisert i vår kirke som bærende element som trosformidler. Estetikken har en

egenverdi som formidler av Guds nærvær i livet. Guds Ånd bruker «sangens og musikkens vinger», kunsten, for å nå innerst inn i menneskenes hjerter.

Salmemaratton

Jeg merker som biskop i Nidaros en sterk bevissthet omkring folkekirke i vårt bispedømme. Vi er midt i et intenst og avgjørende arbeid omkring vår kirkes ordninger. Vi antar at vi i 2017 vil ta et nytt steg i retning av å bli en fri folkekirke, med enda friere relasjoner til staten. Noen er bekymret for om vi kommer ut som en folkekirke hvor folk flest vil kjenne seg hjemme, - at en kjenner kirka si igjen?

I så måte var «Salmemarattonen» i Vår Frue kirke i den første adventshelga en vekker for meg. For en suksess. En stor takk til NRK som vågde dette. Hva var det som skjedde? En antar at 2,2 mill. mennesker jevnlig så på programmet gjennom helga. 17 000 var innom Vår Frue kirke. Hva var dette for noe? Jeg tror dette viste noe av den dype tilhørighet mange mennesker har til sin kirke, - og til det kristne. Salmeboka representerer det kollektive religiøse språk som svært mange fant igjen seg selv og sitt i. Det geniale var også at det var vi glade amatører som fikk synge oss gjennom 899 salmer. Det var ikke det elitære; - de største solistene, de beste korkreftene, - men det var hovedsaklig oss alminnelige, - gjort på en slik måte at vi alle sang med.

Jeg oppdaget på nytt at den lutherske kirke er jo en syngende kirke, en sang- og salmeglad kirke. Reformatoren Martin Luther ga oss dette på et enestående vis. - en kirke som leste Bibelen på folkespråket, og som sang salmer på folkets språk. Gud har tatt bolig i det alminnelige.

Jeg tenker at den enorme responsen vi fikk fra salmehelga i Vår Frue, utfordrer oss til å la de alminnelige salmene og sangene få en enda større plass i våre gudstjenester. Vi har kanskje glemt denne kraften i vår kirkes tradisjon.

Dette er et særpreg vi har med oss inn i det store kirkefelleskapet.

Jeg vil berømme den høye kvaliteten på det kirkemusikalske arbeid i Inderøy. Dere har to kantorer som setter gudstjenestelivet høyt, og som investerer mye i korarbeid. Det er enestående i Nidaros-sammenheng. Stor takk til kantorene Siv Anette Lorentzen og Bjørn Alexander Bratsberg.

Takk også til Sakshaug kirkekor og Vivace, - og alle andre kor og sangere som bidrar til å gjøre kirka til en syngende kirke.

Og jeg gleder meg også over det nye orgelet som nå er under bygging i Sakshaug kirke.

Gudstjeneste og trosopplæring hører sammen. Jeg er glad for at også dette er vektlagt i planene.

Trosopplæring

Menighetene i Inderøy er i startfasen når det gjelder innføringen av trosopplæringsreformen. Trosopplæringa skal være systematisk og sammenhengende for alle barn 0-18 år.

Det er imponerende hva menighetspedagog Lise Marit Hansen, sammen med prestene Ottar og Jan Olav, trosopplæringsutvalget og andre ulønna medarbeidere har fått på plass.

Skolestartgudstjeneste, KodeB, LysVåken og K+ er samvær gjennomført med suksess.

Konfirmasjon og 4-årsbok har tradisjonelt hatt høy oppslutning her. Når det gjelder de nye tiltakene må vi ha tålmodighet, og gi det god tid til å samle erfaring.

Trosopplæringsmidlene er en gave til våre menigheter. Men det stilles store krav til vår forvaltning av dem. Det skal leveres planer for trosopplæring i Inderøy i løpet av året. Lykke til med det arbeidet!

Det er ekstra spennende at dere har prøvd ut et tiltak for 15-18-årsfasen, K+. Det er vel den aldersgruppen som det er mest vanskelig å få utvikle gode tiltak i trosopplæringsregi. I den forbindelse vil jeg nevne det spennende møtet vi fikk med Ungdomsrådet i Inderøy. Der utfordret lederen for ungdomsrådet, Knut Øye Brandsås, kirken på en hel rekke tema. Han ønsket å se kirken på enda flere områder i samfunnet. Blant annet ønsket han seg møteplasser for ungdom og diskusjons- og samtale-arenaer der aktuelle samfunnstema, etikk, tro og tvil fikk sin plass. Dette er jo midt inn i trosopplæringsens idè, og det var flott å høre at sokneprest Ottar var glad for å få denne utfordringen på vegne av kirka.

Jeg vil også berømme det arbeidet som drives ut fra Mosvik bedehus og Utøy bedehus, ikke minst når det gjelder arbeidet blant barn og unge. Dette er gode eksempler på hvordan det lokale arbeidet, drevet av frivillige og de kristelige organisasjonene, er god trosopplæring som favner vidt, og som inngår i menighetenes lokale trosopplæringsplaner.

Diakoni

Det er ingen diakonstilling i Inderøy. Men diakonien lever, ikke minst på grunn av et imponerende frivillighetsarbeid. Det var tydelig å merke fredag kveld da vi var samlet omtrent 100 personer på Gjorv gård. Store og små oppgaver blir gjort rundt omkring i bygda og grendene takket være hender og føtter som har forstått hva Jesu etterfølgelse betyr.

Her finnes en utstrakt besøkstjeneste, vaffeltreff, sommerturer og andakter på sykehjemmene. På Inderøyheimen fikk vi høre om det nyoppstartede Livsglede-prosjektet. En meningsfull nyskaping. Her inviterer kommunen til samarbeid med kirka for å få det ambisiøse og spennende prosjektet til å fungere godt.

Jeg vil utfordre til å arbeide fram en «Plan for diakoni i menighetene i Inderøy». Da kreves det samarbeid mellom menighetene, - også innenfor diakonien, - et tema som ble tatt fram i møtet med menighetsrådene på generelt grunnlag, som ovenfor nevnt. Her er det fire menigheter spredt over et forholdsvis begrenset geografisk område. I dette er selvsagt den lokale tilknytning og forankring viktig. Inderøy og Sandvolla er forskjellig. Og den kristne kulturen er annerledes i Mosvik enn på Røra, osv.. Spørsmålet er; – hva må gjøres lokalt, - og hva kan gjøres felles på tvers av menighetene? Jeg anbefaler at man går i gang med en samtale om det.

Møte med kommunens ledelse

Et særpreg ved denne visitasen er de gode møtene vi har hatt med Inderøy kommune under ledelse av ordfører Ida Stuberg. Det er meget godt samarbeid mellom kirke og kommune. Dette ble bekreftet av fellesrådets leder Øystein Forr flere ganger under visitasen.

Fellesrådet har laget en god investeringsplan for kirkebyggene. Kommunen har også vist seg velvillig når det oppstår spesielle behov, for eksempel knyttet til akutt vedlikehold av kirkene.

Vi har drøftet de fremtidige endrede forhold mellom stat og kirke. Kirka vil fremdeles forbli en kommunekirke. Inderøy kirkelige fellesråd forvalter 5 kirkebygg og 10 gravplasser. Det er krevende. Går det an å få til en utvidet bruk av kirkene?

Kirkene er de eneste historiske bygninger vi har i Norge. Slik er de unike, og de er vår felles eie. På spesielt vis ser vi spor etter mennesker som har bodd og arbeidet her gjennom tidene. Mange bygningsmenn har satt spor etter seg gjennom de ulike byggefaser og restaureringer opp gjennom tidene. Ingen slike spor må utslettes. De må få være der. De er bevaringsverdige fordi de forteller noe vesentlig om ulike tidsperioder, og de høyst forskjellige kunstneriske uttrykk gjennom tidene. Her er gammel lokal kunst og byggeskikk. Det spesielle er at denne er forent med en europeisk kristen fellesarv som avtegnes på og i kirkene. Vi aner gjennom dette generasjonene før oss, hvordan deres liv var omsluttet av en religiøs trospraksis som strekker seg langt ut over egne geografiske grenser. Kirkehusene forbinder oss til den felles europeiske kristne kulturarven. Vi ser de samme trekkene ved våre kirkehus som i kirkene nede på kontinentet. Dette gjør disse byggene særlig verdifulle for lokalsamfunnet.

Det er tilfredsstillende å merke at Inderøy kommune har en slik tilnærming til våre kirkebygg. Jeg vil i så måte vise til kirkevergens gode rapport om kirke- og kirkegårdene hvor det foreligger en plan for nødvendige restaurerings- og vedlikeholdsarbeider, hvor jeg bla vil gjøre oppmerksom på de store råteskadene i Vestvik kirke som forutsettes utbedret i 2017.

Det ble meldt behov for opprusting av gravplassene. Dette er ressurskrevende prosjekter som krever god planlegging. Jeg anbefaler å gå i gang med dette så snart som mulig.

Kommunen er opptatt av et utstrakt samarbeid med kirka innenfor områder som kultur, helse og oppvekst. En del av disse berøringspunktene er allerede nevnt. Her ligger et meget godt utgangspunkt for å bygge videre på den fine relasjonen mellom kirka og de ulike offentlige organer og instanser i Inderøy kommune.

Takk

En stor takk for dagene her i Inderøy. De har vært gode og rike på opplevelser og velsignelser. Takk til alle.

Mange har lagt ned et stort arbeid i forberedelse og gjennomføring av visitasen.

Men jeg vil spesielt takke sokneprest Ottar Strand og vikarprest Jan Olav Veium, kirkeverge Kjell Westerdahl og fungerende kirkeverge John Halvor Berg, leder i Inderøy kirkelig fellesråd Øystein Forr.

Mange skulle vært nevnt i tillegg. Dere som er nevnt får representere alle. For det er så mange, mange som har vært involvert disse dagene.

Det er en stor rikdom å kunne være en del av et slik mangfold av levende menigheter og lokalsamfunn.

Gud velsigne Inderøy, Røra, Sandvolla og Mosvik menigheter!